

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Numele proiectului: DreptCompAct - COMpetențe ACTuale pentru studenți la DREPT | Cod proiect: 312957

Programul Educație și Ocupare 2021-2027 | Cod apel: PEO/71/PEO_P7/OP4/ESO4.5/PEO_A49

Workshop DreptCompAct

MĂSURILE PREVENTIVE ÎN PROCESUL PENAL

Workshop pentru facilitarea comunicării mediu academic – mediu economic real, în vederea adaptării și corelării competențelor profesionale și a abilităților practice aferente, oferite de programele de studii de licență/masterat la care sunt înmatriculați membrii grupului țintă cu cerințele pieței muncii dinamice și globale

18.05.2026 online

Temă expert: ASPECTE PARTICULARE PRIVIND JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Dezvoltarea și sprijinirea parteneriatelor sustenabile, cu angajatori din mediul economic real, la care se realizează stagiile de practică de specialitate, pentru adaptarea și corelarea competențelor profesionale cu cerințele pieței muncii, în vederea facilitării inserției socio-profesionale a viitorilor absolvenți

JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

Judecata în primă instanță este **etapa inițială și fundamentală a unui proces** în care instanța competentă analizează pentru prima dată fondul cauzei.

În România calitatea de **primă instanță** (instanța care judecă procesul pe fond pentru prima dată) o pot avea **judecătorii, tribunalele, curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ)**.

Competența judecătorei - Judecătoria judecă în primă instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe, precum și și alte cauze anume prevăzute de lege.

Tribunalul judecă în primă instanță:

- infracțiunile prevăzute de Codul penal la art. 188-191, art. 209-211, art. 254, 256¹, 263, 282, art. 289-294, art. 303, 304, 306, 307, 309, 345, 346, 354 și art. 360-367
- infracțiunile săvârșite cu intenție depășită care au avut ca urmare moartea unei persoane

- infracțiunile cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau Direcția Națională Anticorupție, dacă nu sunt date prin lege în competența altor instanțe ierarhic superioare;
- infracțiunile de spălare a banilor și infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de [art. 9 din Legea nr. 241/2005](#) pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare
- alte infracțiuni date prin lege în competența sa.

Tribunalul militar judecă în primă instanță toate infracțiunile comise de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe

Curtea de apel judecă în primă instanță:

- infracțiunile prevăzute de Codul penal la art. 394-397, 399-412 și 438-445 ;
- infracțiunile privind securitatea națională a României, prevăzute în legi speciale;

- infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe;
- infracțiunile săvârșite de avocați, notari publici, executori judecătorești, de controlorii financiari ai Curții de Conturi, precum și auditori publici externi
- infracțiunile săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai înaltului cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia
- infracțiunile săvârșite de magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe
- infracțiunile săvârșite de membrii Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ, de Avocatul Poporului, de adjuncții Avocatului Poporului și de chestori
- cererile de strămutare, în cazurile prevăzute de lege.

Curtea militară de apel judecă în primă instanță:

- infracțiunile prevăzute de Codul penal la art. 394-397, 399-412 și 438-445 , săvârșite de militari;
- infracțiunile privind securitatea națională a României, prevăzute în legi speciale, săvârșite de militari;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și de procurorii militari de la parchetele militare care funcționează pe lângă aceste instanțe.
- infracțiunile săvârșite de generali, mareșali și amirali
- cererile de strămutare, în cazurile prevăzute de lege.

Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță

- infracțiunile de înaltă trădare
- infracțiunile săvârșite de senatori
- infracțiunile săvârșite de deputați
- infracțiunile săvârșite de membri din România în Parlamentul European
- infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului
- infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții Constituționale
- infracțiunile săvârșite de membrii Consiliului Superior al Magistraturii
- infracțiunile săvârșite de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție
- infracțiunile săvârșite de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

- Ședințele de judecată este publică, cu excepția situației în care judecata vizează infractori minori, dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, intereselor minorilor sau ale justiției sau în alte cazuri strict prevăzute de lege.
- Părțile, persoana vătămată, reprezentanții acestora, avocații și experții desemnați în cauză au dreptul de a lua cunoștință de actele și conținutul dosarului.
- Desfășurarea ședinței de judecată se înregistrează cu mijloace tehnice audio.
- Judecata poate avea loc numai dacă persoana vătămată și părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită.
- Inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente și, după caz, reprezentanții legali ai acestora se citează din oficiu de către instanță.
- Pe tot parcursul judecății, persoana vătămată și părțile pot solicita, oral sau în scris, ca judecata să se desfășoare în lipsă, în acest caz nemaifiind citate pentru termenele următoare.
- Dacă apreciază necesară prezența inculpatului sau a celorlalte părți, inclusiv a martorilor, instanța poate dispune aducerea acestora cu mandat de aducere.

La primul termen de judecată la care procedura de citare este legal îndeplinită, se dă citire actului de sesizare a instanței.

Până la citirea actului de sesizare a instanței, se poate realiza împăcarea inculpatului cu persoana vătămată, inclusiv atunci când împăcarea are loc prin procedura medierii.

Președintele completului de judecată explică inculpatului în ce constă învinuirea ce i se aduce și îi aduce la cunoștință drepturile procesuale principale.

De asemenea, îi comunică persoanei vătămate că are dreptul de a se constitui parte civilă până la începerea cercetării judecătorești. Începerea cercetării judecătorești se declară de către instanță în ședință publică după încuviințarea probatoriului.

După citirea actului de sesizare, după ce s-au adus la cunoștința inculpatului învinuirea și drepturile procesuale de care se bucură în cursul judecății, iar inculpatul declară că nu intenționează să se judece potrivit procedurii simplificate a recunoașterii învinuirii, instanța întreabă procurorul, părțile și persoana vătămată dacă propun probe.

De asemenea, instanța trebuie să întrebe părțile și persoana vătămată dacă înțeleg să conteste, sub aspectul temeiniciei (nu și al legalității întrucât aceasta a fost tranșată definitiv în camera preliminară), probele administrate în cursul urmăririi penale.

Dacă inculpatul, persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente nu contestă probele administrate în cursul urmăririi penale, procurorul nu solicită readministrarea acestora în cursul cercetării judecătorești și nici instanța, din oficiu, nu consideră că se impune readministrarea lor, judecata poate avea loc doar în baza probelor administrate în cursul urmăririi penale.

Dacă se solicită readministrarea probatoriului din cursul urmăririi, precum și dacă se propun probe noi de către procuror, părți sau persoana vătămată, încuviințate de instanța de judecată ori aceasta propune din oficiu, administrarea de probe necesare pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei, instanța începe cercetarea judecătorească odată cu administrarea probatoriului încuviințat, în următoarea ordine: audierea inculpatului, a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente, iar ulterior se procedează la administrarea probelor încuviințate.

Procurorul, persoana vătămată și părțile pot renunța la probele pe care le-au propus și care au fost deja încuviințate de către instanță.

După ce președintele completului de judecată constată că au fost administrate toate probele pertinente, concludente și utile, necesare judecării cauzei penale se dispune terminarea cercetării judecătorești

Dezbaterea în fond a cauzei este stadiul judecății în care persoana vătămată și părțile, personal sau prin avocați, precum și procurorul, discută oral și în contradictoriu situația de fapt și încadrarea juridică, soluția ce trebuie pronunțată în cauză, atât pe latură penală, cât și pe latură civilă, individualizarea pedepsei și a modului de executare a acesteia, menținerea sau nu a măsurilor asiguratorii, a măsurilor preventive și orice alt aspect necesar soluționării cauzei penale.

În cadrul dezbaterilor, cuvântul se acordă în următoarea ordine: procurorul, persoana vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente și inculpatul.

Ultimul cuvânt al inculpatului este momentul final al judecății când inculpatul personal își prezintă punctului său de vedere cu privire la acuzația ce îi este adusă, fără a-i putea fi puse întrebări și fără a putea fi întrerupt.

Soluții pe care le poate pronunța prima instanță

Soluții cu privire la acțiunea penală:

- condamnarea este soluția ce constă în aplicarea unei pedepse penale sau a unei măsuri educative privative sau neprivative de libertate pe care o poate pronunța instanța printr-o hotărâre judecătorească atunci când constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat;
- renunțarea la aplicarea pedepsei se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune, a fost săvârșită de inculpat și sunt îndeplinite condițiile art. 80-82 C.pen;
- amânarea aplicării pedepsei se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune, a fost săvârșită de inculpat și sunt îndeplinite condițiile art. 83-90 C.pen;
- achitarea este soluția pe care o poate pronunța instanța de judecată atunci când constată că: fapta nu există, fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege, nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea, există o cauză justificativă sau de neimputabilitate (ex. legitima apărare, starea de necesitate, exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații, consimțământul persoanei vătămate – cauze justificative; constrângerea fizică, constrângerea morală, excesul neimputabil, minoritatea făptuitorului, iresponsabilitatea, intoxicația, eroarea, cazul fortuit – cauze de neimputabilitate);

- încetarea procesului penal este soluția pe care o poate pronunța instanța atunci când constată că: lipsește plângerea prealabilă, a intervenit amnistia sau prescripția, decesul inculpatului ori s-a dispus radierea inculpatului persoană juridică, a fost retrasă plângerea prealabilă în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea sau a fost încheiat un acord de mediere, există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege, există autoritate de lucru judecat.

Soluții cu privire la latura civilă:

Instanța penală se poate pronunța prin aceeași hotărâre atât asupra acțiunii penale, cât și asupra acțiunii civile ori poate disjunge acțiunea civilă, soluționând-o ulterior pronunțării hotărârii asupra acțiunii penale.

Repararea prejudiciului se face potrivit dispozițiilor legii civile: în natură sau prin echivalent.

Instanța poate admite acțiunea civilă, o poate admite în parte, respinge ca neîntemeiată sau inadmisibilă sau poate lăsa nesoluționată acțiunea civilă (ipoteză în care persoana prejudiciată poate formula acțiune în fața instanței civile).